

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. ide küldendő
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendő az
előfizetési díjak és hirdete-
lések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A városok jövedelmi forrásai.

Irta: **Varjassy Lajos**, Arad sz. kir. város polgármestere.

Az utóbbi évtizedekben a városi közigazgatás oly rohamosan fejlődött, a polgárság áldozatkészségét annyi kulturális és hazafias cél tette próbára, hogy a kiadások a bevételekkel szemben aránytalanul magasra szöktek. Ha ehhez hozzávesszük azt a körülményt, hogy a közigazdasági téren is a városi közigazgatás elé mindinkább magasabb igények tódulnak, nemkülönben a vidéki városok hatalmas versenyét, önkénytelenül is az a kérdés merül fel, vajjon képes lesz-e a polgárság anyagi ereje azt a folyton fokozódó terhet viselni? Nem kételkedem, hogy igen, de csakis az esetben, ha sikerülni fog a jövőben oly észszerű és igazságos újabb jövedelmi forrásokról gondoskodni, melyek ahelyett hogy rombolólag hatnának a polgárság anyagi erejére, azt lényegesen elősegítik.

A város céljaira teremthető újabb forrásokat két csoportra oszthatjuk, ugymint pénzügyiekre és közgazdaságiakra. Mivel a pénzügyiek, — amelyek alatt természetesen csak adókat érthetünk — kevesebb sikerrel kecsegtetnek és mindenesetre sokkal népszerűlenebbek, ezeket veszem elsősorban.

Pénzügyi jövedelmi források ismét kétféle módon teremthetők, Először a községi pótdadó emelése által. Magam volnék azonban az utolsó, aki ezt a módot javasolnám, mert ezt tartom legkevésbé jogos és célhoz vezető módnak, mely csak arra alkalmas, hogy a polgárság különben is nagy mérvben igénybevett áldozatkészségét túlságosan kiaknázza.

Midőn a községi pótdadó emelése felett egyszerűen napirendre térek, megemlítem a második lehetséges pénzügyi jövedelmi forrást, mely új adók kivetésében áll. Ide lehetne sorozni azoknak a jövedelmeknek községi adóval való sújtását, melyek eddig csak állami adót fizettek. Összességében a közönségnek még a legigazságosabb alapon a közteherviselés elvén nyugvó adónemekkel szemben is minden alkalommal megnyilatkozó ellenszenvét, ezt a pénzügyi jövedelmi forrást még egyelőre nem tartom megnyithatónak.

Csak röviden foglalkoztam pénzügyi jövedelmi forrásokkal, hogy rátérhessek a közgazdaságiakra, melyektől sokkal magasabb sikert reményelek.

A városnak jövedelmét fokozó közgazdasági tevékenysége három féle lehet: olyan, mely a meg-

levő adóalapok fizetési képességét növeli; olyan, mely újabb adó alapot teremt és végre olyan, mely a város saját magángazdasági tevékenységét terjeszti ki.

Meglevő adóalapok fizetési képességét ugy növelhetjük, ha helyes közgazdasági politikát folytatunk. Közlekedési vállalatok segítészésével idegen forgalmunkat előmozdítjuk, újabb kulturális intézmények és laktanyák építésével iparosaink és kereskedőink jövedelmét fokozzuk, iparosaink segítészése által termékeink minőségét s így a városi kivittelt elősegítjük, polgártársainkat serkentjük, hogy a szükséges árucikkek beszerzésénél elsősorban a helyi iparra legyenek tekintettel.

Ezek volnának körülbelül azok a módok, melyekkel a már létező alapok fizetőképességét fokozhatnánk.

Újabb adóalapok emelésénél elsősorban gyárak alapítását említem. Igaz ugyan, hogy a létező gyárak egy darabig adómentességet élveznének, de a gyár tisztviselőinek és munkásainak jövedelmében újabb adóalanyok újabb adóalapjait nyernének. A községi adómentesség lejártával pedig közterheink tetemesen csökkennének. Ide sorozom még mindazon közigazgatási tevékenységet, melynek célja új intézmények létesítésében áll.

Végre a községi jövedelem-szerzés legsikeresebb módjának a város magángazdasági tevékenységének kiterjesztését tartom. A városnak vízzel való ellátása, a közúti forgalom lebonyolítása, az iparosoknak hajtó erővel való ellátása, a világítás előállítása, mind oly működési tervek, melyekre minden modern város közigazgatásának rá kell lépni. Ezek a magángazdasági tevékenységek azonkívül, hogy jövedelmezők és ez által a polgárság anyagi áldozatait csökkentik, a város kezelésében a polgárság érdekeinek teljes megóvása mellett eszközölhetők.

Ne féljünk a város magángazdasági tevékenységének kiterjesztésétől, ne ijedjünk meg a megváltási ár nagyságától, mert ama küzdelem, melyet egyes vállalatok tulajdonosai a megváltás ellen gördítenek; ama gőresz ragaszkodás, mellyel a megváltási időt kitolni igyekeznek, ama mindenféle való ideges kapkodás, mellyel a megváltást megakadályozni vágnak, a legbiztosabb zámitási alap a megváltásra.

Ezek volnának részben azok a módok, melyekről városaink jövedelmének emelkedését várhatjuk s én reményelem, ha nem is máriól-hónapra,

de néhány esztendő alatt módjában lesz minden városi közigazgatásnak az említett célszerű jövődelmi forrásokat megnyitni.

Miniszteri rendeletek.

A birtokrendezési törvény végrehajtása.

¶ Két igazságügyminiszteri rendelet.

A hivatalos lap két igazságügyminiszteri rendeletet közöl. A 18,200—1908. számú igazságügyminiszteri rendelet az 1908. XXXIX. t.-c. végrehajtásával kapcsolatos átmeneti rendelkezések, a másik, 15,500—1908. számú rendelet pedig a törvényhatósági tisztii ügyészeknek az 1908. XXXIX.

elrendelt végrehajtást beszünteti. A törvényszék a végzést az illető községben hirdetmény útján közzéteszi, rendezési ügyekben a határozatok külön kézbesítésére igényük van. E végzés ellen külön felebbvitelnek helye nincsen. Az eljárás kiegészítésének elrendelését kérheti bármelyik fél és a törvényhatóság tisztii ügyésze is. A kérelmet elutasító határozat ellen a törvényszéktől kétfoku, a kir. ítélőtáblától egyfoku felebbvitelnek van helye. Ilyen felebbvitellel a törvényhatóság tisztii ügyésze is élhet. Az elrendelt kiegészítő eljárás foganatosítására a törvényszék egyik bíróját küldi ki, aki e végből tárgyalást tűz és arra az érdekelteket megidézi.

Ha a kiegészítő tárgyaláson az érdekeltek birói egyezséget kötöttek, a bíróság ezt az egyezséget nemcsak alaki tekintetben, hanem érdemi-

közlegelő felosztásához az engedélyt meg nem adja, vagy ha a jelen szakasz első bekezdése értelmében kérelmet senki sem terjesztett elő, a közlegelő felosztását mellőzni kell. Olyan tagosítási ügyben, amelyben a megengedhetőség kérdésében ítélet az 1908. évi XXXIX. t.-c. hatálybalépétekor még hozva nincsen, vagy még nem emelkedett jogerőre, a közlegelőnek a tagosítás során más alkalmas és megfelelő becsértékű területtel szükségesnek mutakozó kicserélése végett a törvényszék a földművelésügyi miniszternek erre vonatkozó határozatát kikéri és kicserélésnek csak a földművelésügyi miniszter beleegyezésének megadása esetében van helye. A jelen rendelet az 1908. évi XXXIX. t.-c. kihirdetésének napján lép életbe.

II.

A második rendelet a tiszti ügyészek rendeleteire vonatkozik.

A törvényszék birtokrendezési ügyekben a hozott ítéleteket és az egyezségeket az utóbbiakra vonatkozó határozatokkal együtt a törvényhatósági tiszti ügyészeknek is kézbesíteti. A tiszti ügyész a kézbesített ítélet vagy határozat ellen a szabályszerű kézbesítéstől számított törvényes határidőn belül közérdekből éppen olyan jogorvoslattal élhet, mint a birtokrendezési eljárásra nézve fennálló törvényes határozmányok értelmében bármely más érdekelt fél. A tiszti ügyészt megilleti az a jog is, hogy közérdekből a végrehajtási eljárás során előterjesztéssel éljen. A rendelet második szakasza részletesen körülírja, hogy az ítélet, vagy egyéb egyezség az érdeket mikor sérti.

A tiszti ügyészt, ha az ítélet, az egyezség vagy az intézkedés a közérdeket sérti, vagy egyébként a közérdekre ütközik, a megfelelő jogorvoslat beadására a felelbbviteli határidőn belül utasíttathatja: a törvényhatóság első tisztviselője és a földművelésügyi miniszter. Utasítás esetén a tiszti ügyész a jogorvoslat tartalma tekintetében köti az utasítást adó hatóság rendelete. Akár utasításra, akár anélkül él a tiszti ügyész jogorvoslattal, ezt csak a földművelésügyi miniszter engedélyével vonhatja vissza. Ha a tiszti ügyész a földművelésügyi minisztertől vett utasításra nem székhelyén jár el, a földművelésügyi minisztertől szabályszerű napidíjat és utiköltséget igényelhet. Ha a tiszti ügyész a felek közt létre jött egyezség ellen él jogorvoslattal, a felelbbviteli bíróság az egyezséget nemcsak alaki tekintetben veszi vizsgálat alá, hanem azt abban a tekintetben is megbíralja, vajjon nem ütközik-e valamely anyagi jogszabályba. A jelen rendelet az 1908. évi XXXIX. t.-c. kihirdetésének napján lép életbe.

Közgazdaság.

A szeszadó-törvény végrehajtása.

— A pénzügyminiszter végrehajtási utasítása az 1908. évi XXVIII. törvénycikk tárgyában. —

A hivatalos lap pénzügyminiszteri utasítás alakjában közli a szeszadótörvény azon szakaszait,

melyek már 1908 szeptember hó 1-én életbe lépnek s az idézett törvény alábbi paragrafusaira vonatkozólag ad utasításokat:

A törvény 10. §-ához: A községek, valamint a vasuti és gőzhajózási vállalatok segédkezése a megadóztatás keresztülvitelénél. A törvény 19. §-ához: Cefrének lisztes anyagból készítése, ha az nem szesztermelési, vagy vállalati célokra történik. A törvény 20. §-ához: A lepárolgó készülék bejelentése. A törvény 21. §-ához: A vállalkozók kötelezettsége a szeszfőzési üzem megszüntetésekor és a meglévő készletekkel való elbánás. A törvény 23. §-ánál: A főzőkészülékek kölcsönvételéről intézkedik a pénzügyminiszter; a törvény 49. és 50. §§-aihoz: Követelmények a szesz mérő gép és gyűjtőedény alkalmazására nézve.

A szesz mérőgép alkalmazásánál intézkedik a szesz mérőgép helye és az állvány tekintetében, a hűtőkészülékek, a cefrét vezető cső, a főzőkészülék és annak cső-összeköttetései tekintetében; a rektifikátor tekintetében; továbbá intézkedik az összekötő cső tekintetében, az olyan főzőkészülékekről, amelyeknek alkazánjába az al-szesz visszavezethető; intézkedik a moslékpárolók, az alszeszviz leeresztésére szolgáló cső, az alszeszpróbáló tekintetében. A gyűjtőedény alkalmazásánál, a gyűjtőedény berendezése, a szesz be- és kivezető cső, a buvóluk, a gyűjtőedény, a főzőkészülék biztosítása tekintetében is intézkedik. A töltést jelző készülék alkalmazásánál a törvény 51. és 52. §§-aihoz az üzleti helyiség leírásáról, a műszerek jegyzéke és a letétjegykönyv vételéről; — az 54. §-hoz a 100 foku szesz mérő szerkezetéről intézkedik. A törvény 56. §-ánál — mely a szerződés adóköteles művelésnek bejelentését tárgyazza — közli az általános határozmányokat, a fogyasztási adónak biztosítása mellett teendő adóbejelentést. Az 57. és 58. §§-oknál a bejelentés megengedett megváltoztatásáról szóló jelentés és a bejelentett anyag- és alkoholmennyiségben megengedett büntetésmentes különbözetéről; az 59. §-nál a szesz mérőgép rendes menetében, illetőleg a gyűjtőedény alkalmazásánál előforduló bajok bejelentéséről; a 61. §-nál a bejelentett szerződési üzemnek elháríthatlan esemény miatt való akadályoztatásának és megváltoztatásának bejelentéséről; a törvény 62. §-ánál a termelt alkoholmennyiség havonkénti megállapításáról, illetve leszámolásáról intézkedik. A 63. §-nál a szeszfőzési lajstrom mikénti vezetéséről intézkedik úgy a fogyasztási, mint a termelési adó alá eső szeszfőződéknél. Közli az utasítás a szesznek a fogyasztási adó befizetése mellett való elszállítására, a fogyasztási adó befizetése nélkül a magyar szent korona országainak területén levő, szesz tartására rendelt szabadraktárban, vagy szabadraktárrá nyilvánított szeszfinomításra való elszállítására vonatkozó határozmányokat, az elszállításhoz felmerült akadály esetében való eljárást. Intézkedik a szeszfőződékekben a pénzügyi közegek számadásáról a fogyasztási adó illetőleg, mindentűt a megfelelő számadás- és lajstrom-mintát is csatolva. A készletek felvételét a szeszfőződékekben és a szabadraktárakban újra

külön szakaszban tárgyalja az utasítás, valamint a szesz-szabadraktárakra vonatkozó határozmányokat is úgy a szabad magánraktáraknál, valamint a közraktáraknál. Végre intézkedik az utasítás az égetett szesz folyadékok lepárolás utján való finomításának és nemesítésének bejelentéséről és a nemesítés feltételeiről. Az utasítás paragrafusaihoz mindenütt megfelelő lajstrom- és számadási minták, továbbá a modern szeszfőző kazánok legapróbb részeinek leírása (ábrákkal) is csatolva vannak.

Ezen utasításnak rendelkezései szeptember 1-én lépnek életbe.

A karácsony előtti vasárnap munkaszüneté. A kereskedelemügyi miniszternek a vasárnapi munkaszünet ügyében a hivatalos lap szombati számában közölt rendelete az ipari és kereskedelmi elárúsítást a karácsonyt megelőző vasárnapon csupán Budapest székesfőváros területén engedi meg az egész napon át minden korlátozás nélkül. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés ennek folytán előterjesztéssel fordult a kereskedelemügyi miniszterhez, amelyben a közzétett rendeletnek olyan módosítását, illetve kiegészítését kéri, hogy a karácsony előtti vasárnapon az üzleti elárúsítás a vidéken is az egész napon át végezhető legyen. Az O. M. K. E. beadványa rámutat arra, hogy a vasárnapi munkaszünet újabb szabályozása végett készített és a napokban közzétett előadói tervezet 12. szakasza úgy a fővárosra, valamint a vidékre nézve kimondja, hogy a karácsonyt megelőző vasárnapon a nyílt elárúsítással foglalkozó üzletek az egész napon át nyitva tarthatók és mivel sem okolható meg, hogy a kereskedelemügyi miniszter most röviddel a tervezet kibocsátása után ebben a kérdésben a fővárosra nézve különállónak rendelkezik. Kifejti továbbá az O. M. K. E. előterjesztése, hogy ugyanazok az igények, amelyek a fővárosban a karácsony előtti vasárnapon az üzleti elárúsítás megengedését követelik, a vidéki városokban és még a kisebb községekben is megállapíthatók s így mindenképpen az a helyes és célirányos, hogy a miniszter a karácsony előtti vasárnap tekintetében a vidékre nézve is egyszersmindenkorra rendelkezék s ez uton fölöslegessé tegye annak a szükségét, hogy a vidéki érdekeltség a munkaszünet fölfüggesztését, amíg az új törvény életbe nem lép, külön kérni legyen kénytelen. — A vasárnapi munkaszünetről szóló javaslat ellen a fűszerkereskedők országos mozgalmat akarnak indítani. Ez okból a fűszer-, vegyes- és kiskereskedők országos egyesülete e hónap 20-án délelőtt 11 órakor tartja Budapesten Andrásy-ut 49. sz. alatt levő hivatalos helyiségében évi rendes közgyűlést, amelynek főpontja a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslat egyes szakaszai ellen megindítandó országos mozgalom.

Hírek.

— Szmrecsányi Pál váradí püspök halála. A debreczeni róm. katolikus egyházközséget nagy

gyász érte. Szmrecsányi Pál nagyváradi püspök hosszas szenvedés után St.-Mauriceban elhunyt. Nagy tudományú főpap volt a megboldogult és halálát széles körben gyászolják.

— **Városi mézárások.** Országserzte panaszkodnak a városokban a huzdrágaság miatt, holott a nagy takarmányhiány miatt a marháknak alig van ára. A legtöbb vidéki város hatósági mézárások felállításával védekeznek a mézárások ellen. Ez idő szerint vagy 30 város szándékozik hatósági mézárásokat felállítani. Zalaegerszegen pl. a polgármester arra való hivatozóssal, hogy a marha ára jelentősen csökkent, felszólította a mézárásokat, hogy szállítsák le a huzdrágákat. A felszólításnak nem lett meg a kívánt eredménye, mire a város hatósági mézárásokat állított fel, megkezdte a huz árulását, de egyúttal kötelezte összes tisztviselőit, hogy husszükségletüket a város mézárásokból szerezzék be. Zalaegerszegen a hatósági mézárások már július 11-ike óta a polgármester nevére kiállított igazolvány alapján működik. Van egy felelős üzletvezetője, aki tanult mézárós és hentes. Fizetése ennek havi 200 kor., amely összegért azonban tartozik egy inast tartani, a huzt a székben kimérni és a vágóhidról a kimérésre elkészített huzt a mézárásokba szállítani. Mellette működik még egy vágólegény, akinek a fizetése havi 90 korona. A mézárások egyetlen szobát foglal el és ez idő szerint még csak marha- és borjuhuzt mérnek ott. — A vágóhidon a levágást a belesek és pacalosok végzik, kik e munka fejében az állatok gyomrát és beleit kapják. — A vágás és tisztítás pénzbe tehát nem kerül. A mézárásokban táblán közlik a készlet nagyságát kgmmokban és a huz árát. Az árak átlag ezek: Marhahus I. oszt. 88 fill., II. oszt. 80 fill., III. oszt. 72 fill., vesepecsenye 1 kor 04 fill., teljesen csont és faggyumentes 2 kor.; borjuhuz cleje 96 fill., hátulja 1 kor. 04 fill., marhamáj 56 fill., tüdő 32 fill., borjumáj 1 kor. 04 fill., borju tüdő 60 fill., 1 drb. borjuvelő 24 fill., borjuláb darabonként 8 fillér. A pénzt egy városi szolga szedi be, aki beírja az előtte fekvő könybe a minőséget, a súlyt és az értebe vételezett öszeg, melyeket a székálló vagy a vágólegény hangosan kiált. — Az időszakos ellenőrzést a város tisztviselői önként gyakorolják. — E munkában résztvesz a polgármester is. Az állandó ellenőrzés a város fogyasztási adókezelőségének a feladata. A levágásra kerülő marhát a város gazdája veszi. A husszék 14 napi eredményeként 5266 korona 42 fillér jelenkezett, melyből a kiadások levonása után 28 korona 25 fillér marad tiszta nyereségképpen. A hatósági husszék következében a magán mézárásoké tovább működnek és átlag 12 fillérrel magasabbak az árak, mint a hatósági husszékben. A másik eredmény az, hogy husszék következében a hufogyasztás Zalaegerszegen 30% kal emelkedett és a csirke tej és a vaj ára is tetemesen csökkent.

Hirdetések.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □
**DEBRECZEN SZAB. KIR.
 VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ
 SZABÁLYRENDELETEI-
 NEK GYŰJTEMÉNYE.**

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. Kossuth-utca, városház-épület.